

ผู้วิจารณ์: รองศาสตราจารย์ ดร. จริญญา มะลูลีม
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๓. “การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย”

เสนองานโดย: คุณอรสา รัตนอมริรัมย์
คุณรณพล มาสันติสุข
คุณกุลนรี นุกิจรังสรรค์

ผู้วิจารณ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกพร นุ่มทอง
ภาควิชาภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๔. “นโยบาย กระบวนการนำเข้าแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมาย แก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานได้จริงหรือ”

เสนองานโดย: คุณเปรมใจ วังศิริไพศาล

ผู้วิจารณ์: คุณสุชาติ แสงอุไร
หัวหน้าฝ่ายพิจารณาอนุญาตการทำงานของคนต่างด้าว
กองการจัดระบบการนำเข้าแรงงานต่างด้าว
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

๕. “สถานการณ์ความจริงและชีวิตแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมาย กรณีศึกษาแรงงานลาว”

เสนองานโดย: คุณเกตุชพรรณ คำพุด

ผู้วิจารณ์: คุณสุชาติ แสงอุไร
หัวหน้าฝ่ายพิจารณาอนุญาตการทำงานของคนต่างด้าว
กองการจัดระบบการนำเข้าแรงงานต่างด้าว
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

๑. “ความร่วมมือระหว่างไทยกับเพื่อนบ้านบริเวณชายแดน”

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยที่ใช้ระยะเวลาถึง ๓ ปี มีที่มาคือการทำงานร่วมกันระหว่าง ๔ ประเทศคือ ไทย พม่า ลาว และจีน (มณฑลยูนนาน) โดยได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิโซซาคาวาของประเทศญี่ปุ่น มีวัตถุประสงค์คือการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยของศูนย์บริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในพลวัตความเคลื่อนไหวซึ่งเห็นว่าจะได้ทำความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งศึกษาพลวัตตามแนวชายแดน เศรษฐกิจพลวัตของทุนและสินค้าตามแนวชายแดน (ดู flow of goods และ flow of people) ผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจที่เคลื่อนไหวตามแนวชายแดน และบทบาทของรัฐและเอกชนในพื้นที่ รวมทั้งภาคประชาสังคม โดยใช้พื้นที่ชายแดนเป็นตัวตั้ง

ในอดีต ชายแดนเปรียบเสมือนพื้นที่หลังบ้าน กล่าวคือเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้รับความสนใจ หรือเป็นพื้นที่ในบ้านที่เราใช้ทิ้งสิ่งของ ไม่ค่อยได้ใช้ประโยชน์ แต่แท้จริงแล้วพื้นที่ชายแดนคือประตูที่เชื่อมถึงกัน เราต้องการดูว่าภาครัฐของประเทศที่เกี่ยวข้องจะมีการสนับสนุนพื้นที่ชายแดนอย่างไร จริงๆ แล้วภาครัฐเป็นรองภาคเอกชน เพราะเอกชนมีพลวัตอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นรัฐควรเปิดให้เอกชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนดูแล

ในส่วนของเขตพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า คณะศึกษาวิจัยทำการศึกษา ๓ จุด ได้แก่ (๑) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (๒) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ (๓) อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

ในภาพรวมแล้วทั้งสามพื้นที่มีกิจกรรมที่หลากหลายโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ อำเภอแม่สอดมีกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคืออำเภอแม่สาย มีการเคลื่อนย้ายของสินค้าและทุนที่ชัดเจน ประเทศไทยเป็นฝ่ายได้ดุล สินค้าที่ไทยส่งขายคือเครื่องอุปโภคบริโภคเนื่องจากพม่าไม่สามารถผลิตได้เอง แต่ในอนาคตไทยจะปรับตัวอย่างไรหากพม่าเริ่มเร่งการผลิตขึ้น ในด้านการเคลื่อนย้ายทุน ปัจจุบันนักธุรกิจไทยเข้าไปลงทุนในประเทศพม่าเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพม่า เช่น สัตว์น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ นอกจากนี้ ไทยยังเข้าไปเปิดพื้นที่ใหม่ๆ ในพม่าด้วย ในด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน แรงงานพม่าเข้ามาในไทยจำนวนมากและเข้ามายังพื้นที่ขึ้นในคือกรุงเทพฯ ด้วย ทั้งนี้ก็เนื่องจากพม่าไม่มีงานและคุณภาพชีวิตของประชาชนยังไม่ดีพอ โดยการเข้ามาของแรงงานพม่าจะมาอาศัยอยู่ในแถบชายแดนก่อน แล้วจากนั้นจึงเริ่มขยับเข้ามาขึ้นใน งานส่วนใหญ่คืออุตสาหกรรมการเกษตรและบริการ

ด่านแม่สาย อยู่เหนือสุดของไทยตรงข้ามเมืองท่าจีเหล็ก การติดต่อค้าขายจะกล่าวในเรื่องสินค้ารัฐฉานตอนใต้ แม่สายยังสามารถค้าขายกับจีนตอนใต้ได้ด้วยและยังใช้แม่น้ำโขงเป็นเส้นทางคมนาคมด้วย สินค้าหลักที่ส่งออกคือสินค้าอุปโภคบริโภค ส่วนสินค้าที่ส่งขายจีนตอนใต้คือลำไยอบแห้งและยางพาราซึ่งจีนต้องการมาก ในด้านแรงงาน มีพื้นที่อุตสาหกรรมน้อย ยังเป็นแรงงานตามฤดูกาลในภาคเกษตรกรรมเป็นแรงงานแบบเข้าไปเย็นกลับ ด้วยลักษณะภูมิประเทศจึงสะดวกในการเดินทางไปมา นอกจากนี้ ยังมีการเคลื่อนที่ของชาวบ้านทั้งสองฝั่ง เพราะเป็นญาติพี่น้องกัน เช่น งานบุญ ทางแม่สายก็ข้ามไปฝั่งท่าจีเหล็กเป็นต้น ปัจจุบัน อำเภอแม่สายเป็นจุดท่องเที่ยวที่สำคัญของไทยเพราะเป็นแหล่งสินค้าจากจีนราคาถูกซึ่งถือเป็นจุดเด่นของแม่สาย

ด่านแม่สอด อยู่ในจังหวัดตาก ตรงข้ามเมืองเมียวดีของพม่า มีปริมาณการค้าชายแดนสูงสุดเพราะมีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์และอยู่ใกล้กรุงย่างกุ้งซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของพม่า ใกล้เมืองมะละแหม่งที่เป็นประตูสู่ภาคใต้ของพม่า ย่างกุ้งยังเชื่อมต่อกับกรุงเนปีดอ เมืองหลวงใหม่ของพม่าซึ่งมีระบบการขนส่งที่ดีมาก ปัจจุบันสินค้าหลักในการส่งออกคือสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าก่อสร้าง ขอบเขตการค้าคือสินค้าไทยจากแม่สอดไปวางขายอยู่ทั่วไปในกรุงย่างกุ้งเรื่อยไปจนถึงเมืองมันตะเลย์ แม่สอดยังเป็นจุดเด่นในการลงทุนภาคอุตสาหกรรม เฉพาะในเขตเทศบาลมีโรงงานแล้ว ๔๐๐ กว่าแห่งจึงมีความได้เปรียบด้านแรงงานซึ่งก็เป็นแรงงานจากพม่าจึงทำให้สามารถแข่งขันได้ในระดับโลกเพราะสามารถดึงดูดแรงงานได้มาก สำหรับอุตสาหกรรมด้านสิ่งทอหลายโรงงานนำวัตถุดิบมาจากต่างประเทศและนำมาจากแหลมฉบัง ถึงแม้ว่าจะนำเข้ามาในจำนวนมากแต่เมื่อเทียบกับค่าแรงงานแล้วก็ยังถือว่าคุ้มทุน

ด่านระนอง มีธุรกิจหลักคือการประมง ส่วนใหญ่เป็นการค้าขายทางเรือเป็นหลักเนื่องจากจังหวัดระนองมีพื้นที่ติดทะเล ขอบเขตการค้าคือเมืองมะริดและเมืองทวาย บางครั้งเลยไปถึงแอฟริกาใต้ และยังใช้ความได้เปรียบแรงงานจากพม่าด้วย

ชายแดนไทย-ลาว

ได้แก่ จังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร โดยจังหวัดมุกดาหารเริ่มมีสะพานมิตรภาพแล้ว

การไหลเวียนของสินค้า – ปัจจุบันมีมูลค่าสูงมาก โดยรวมสูงกว่าพม่า ทั้งที่เป็นการค้ากับลาวเอง และที่เป็นการค้าผ่านแดนไปยังเวียดนามและจีน ปีหนึ่งๆ ตกประมาณ ๒๐,๐๐๐ กว่าล้านบาท สินค้าส่งออกคือเครื่องจักรและน้ำมันเชื้อเพลิง ปัจจุบัน ลาวมีโครงการขนาดใหญ่คือการสร้างเขื่อนจึงต้องใช้วัตถุดิบจากไทย รวมถึงไม้แปรรูปจากไทยด้วย

ปัจจัยการกระตุ้นการค้า – เศรษฐกิจลาวเริ่มเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการลงทุนในทรัพยากรเหมืองแร่ อุตสาหกรรม ซึ่งใช้ฐานทรัพยากรในลาว ทำให้ลาวมีอำนาจการซื้อเพิ่มมากขึ้น การใช้จ่ายภาคครัวเรือนก็สูงขึ้น ร้อยละของสินค้าฟุ่มเฟือยมีเพิ่มมากขึ้น การสร้างสะพานมิตรภาพแห่งที่สองที่มุกดาหารทำให้มีมูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นเท่าตัว

การไหลเวียนของทุน - ไทยเข้าไปลงทุนในลาวยังไม่มากนักเพราะมีทุนน้อยและมีข้อจำกัดหลายอย่าง แต่ทุนใหญ่ๆ ก็มี CP และ Double A ที่เข้าไปปลูกต้นยูคาลิปตัส ด้านชายแดนไทย – ลาวมีความเป็นสากลมากขึ้นกล่าวคือระเบียบวิธีการข้ามแดนมีความเป็นสากลมากขึ้น นักธุรกิจท้องถิ่นจะต้องปรับตัวในหลายด้าน นอกจากนี้ ยังมีการเข้ามาของทุนข้ามชาติ คือ Lotus มาตั้งยังไทย ปัจจุบัน นักธุรกิจท้องถิ่นพยายามรวมตัวกันให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าของคนท้องถิ่นให้มากขึ้น ปัจจุบันยังมีสินค้าจากจีนและเวียดนามเข้ามาแข่งขันด้วย จึงต้องพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ดีขึ้น นอกจากนี้ในด้านการศึกษา ยังมีนักศึกษาลาวมาเรียนในเมืองไทยมากขึ้นด้วย

ปัจจัยจีน

อิทธิพลจีนได้แผ่มายังไทยและเพื่อนบ้าน โดยเข้ามา ๓ ด้าน คือ ด้านการค้า การลงทุน และการเข้ามาของคนจีน

การค้า – สินค้าจีนมีราคาถูกและครองส่วนแบ่งตลาดในระดับล่าง และไม่ได้แผ่ขยายมายังชายแดนเพื่อนบ้านไทยเท่านั้นแต่ยังเข้ามายังชายแดนไทยด้วย ตลาดอินโดจีนมีแต่สินค้าจีนอย่างเดียวและยังมีสินค้าเลียนแบบด้วย ข้อได้เปรียบคือจีนมีสินค้าที่หลากหลาย สินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สินค้าที่มีตราสินค้าเป็นที่รู้จัก รวมไปถึงการลอกเลียนแบบสินค้านักช๊อปปิ้งยี่ห้อชื่อดัง สินค้าจีนเข้ามาทางเส้นทางคมนาคมทางบกซึ่งเป็นเส้นทางดั้งเดิมที่มีการค้าขายอยู่แล้ว รวมถึงขณะนี้ก็มีเส้นทางใหม่เพิ่มขึ้นอีก อันที่จริงสินค้าจีนสามารถดึงดูดผู้บริโภคซึ่งเป็นคนไทยได้ตั้งแต่ทำขีเหล็กแล้ว ปัจจุบันจะสร้างท่าเรือเชียงแสนเพื่อรองรับการค้าด้วย แต่จะเป็นผลประโยชน์ของสินค้าจีนมากกว่า

สินค้าเงินมีการกระจายไปเป็นจำนวนมาก ในเวียงจันทน์มีศูนย์กลางจำหน่ายสินค้าเงินด้วย คนจีนที่ค้าขายในบริเวณนี้สามารถพูดไทยได้ สินค้าไทยอาจถูกสินค้าจีนตีตลาดเพราะสินค้าเงินมีราคาถูกกว่าแต่หากดูที่คุณภาพแล้วกลับมีคุณภาพต่ำกว่าสินค้าไทย แต่ในระยะยาวก็จะต้องได้รับการพัฒนาขึ้น

บทบาทของพ่อค้าเงินสมัยใหม่คือเป็นนายหน้าหรือโบรกเกอร์ ทำให้การค้ามีความคล่องตัวสูง โดยทำตัวเป็นผู้มาขอใบอนุญาตและขายต่อให้พ่อค้าอื่นที่สนใจ ทำให้พ่อค้าที่ต้องการจะทำการค้าตามชายแดนต้องมาติดต่อพ่อค้าเงิน บทบาทของเงินอีกประการหนึ่งคือการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษในเขตชายแดนของเพื่อนบ้านเช่น เมืองเมียวดี ปัจจุบันมีการสร้างอาคาร ศูนย์กลางการค้า และขายอาคารบางส่วนให้นักลงทุนโดยส่วนใหญ่มาจากจีน

การลงทุน - การลงทุนอีกอย่างคือการเช่าพื้นที่ขนาดใหญ่และการทำนิคมอุตสาหกรรม โดยเฉพาะแถวบริเวณธาตุหลวง เวียงจันทน์ ปัจจุบันรัฐบาลลาวให้นักลงทุนจีนเข้าไปเช่าสัมปทานพื้นที่ทั้งหมด ๔,๐๐๐ เอเคอร์เป็นระยะเวลา ๕๐ ปีเพื่อแลกกับการที่จีนเข้าไปทำสนามกีฬาให้ลาวเพื่อรองรับการเป็นเจ้าภาพกีฬาเอเชียนเกมส์ ทั้งยังเป็นการสร้างเมืองใหม่อีกเมืองหนึ่ง คาดการณ์ว่าเร็วๆ นี้จะมีการอพยพครอบครัวจากจีนมาอยู่ในบริเวณนี้ประมาณ ๕๐,๐๐๐ ครอบครัว

การเข้ามาของคนจีน - เห็นได้ว่าเมื่อคนจีนเข้ามายังประเทศลาว ทำให้เกิดการซื้อขายสินค้าการค้าและการลงทุนรวมทั้งการอพยพมาตั้งรกรากในลาว โดยปัจจุบันมีชาวจีนในลาวประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ คน อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นซึ่งก็เกิดขึ้นแล้วคือมีไชน่าทาวน์ในประเทศลาว นอกจากนี้จะมีทุนต่างชาติเข้ามายังชายแดนมากขึ้น แต่ก็ต้องผ่านคนจีนไม่ใช่คนท้องถิ่นซึ่งจะมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการท้องถิ่นได้ ซึ่งก็ต้องกระตือรือร้นพัฒนารูปแบบการติดต่อค้าขายให้ดีขึ้นต่อไป

๒. “เปิดตัวหนังสือเรื่อง ฝ่าโลกมุสลิม: รัฐบาลกับการจัดการความขัดแย้ง กรณีชาฮูดีอาระเบีย อิหร่าน และอินโดนีเซีย”

อินโดนีเซีย

ประเด็นในการศึกษาคือขบวนการต่อต้านรัฐซึ่งเป็นมุสลิมในอินโดนีเซีย ประเทศอินโดนีเซียมีประชากรเป็นมุสลิมมากที่สุดในโลก แต่กลุ่มมุสลิมก็มิได้มีความเป็นเอกภาพ ยังมีมุมมองที่ขัดแย้งกันเองในคำสอนของศาสนาอิสลามซึ่งรัฐบาลก็ทราบปัญหาดีซึ่งก็คือปัญหาในการกำหนดเอกลักษณ์ของศาสนาอิสลาม โดยรัฐบาลใช้หลักการเอกภาพในความหลากหลาย (unity in diversity) แต่ปัญหาก็มิได้คลี่คลายลงเท่าใด

๑. กลุ่ม NU - ลามะ เริ่มขึ้นก่อนที่อินโดนีเซียจะได้รับเอกราช ประธานาธิบดีซูการ์โนไม่ต้องการให้อินโดนีเซียเป็นรัฐอิสลามจึงทำให้ NU รู้สึกว่าจำกัดบทบาททำทีของอิสลาม เป้าหมายของ NU คือต้องการให้รัฐบาลประกาศใช้ศาสนาอิสลามเป็นหลักการพื้นฐานในการปกครองประเทศ ใช้สันติแทรก-

ชิมสื่อมวลชน NU มีสมาชิกจำนวนมากทั่วประเทศ พอถึงสมัยประธานาธิบดีซูฮาร์โตขึ้นปกครองประเทศก็ใช้อำนาจเบ็ดเสร็จลดบทบาททางการเมืองของ NU จนยุติลงในปี ๑๙๙๓ แต่ก็ยังเหลือกลุ่มองค์กรอยู่แต่มีบทบาทในเรื่องสังคมและการศึกษามากกว่า

๒. **กลุ่ม JI** หรือยามาอิสลามียะ มีความหมายในภาษาไทยคือ “สามัคคีอิสลาม” เป้าหมายคือต้องการให้ตั้งอินโดนีเซียเป็นรัฐอิสลามบริสุทธิ์มิใช่สาธารณรัฐอินโดนีเซีย วิธีการคือใช้กำลังและยุทธวิธีแบบก่อการร้าย ต่อมาก็แพ้อิทธิพลมาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย ปัจจุบัน JI ไม่ได้ยวบงองค์กรแต่แค่ยุติบทบาทชั่วคราว

๓. **ขบวนการอาจะห์เสรี** มีเป้าหมายคล้าย JI คือต้องการแยกดินแดนไปตั้งเป็นประเทศอาจะห์ รัฐบาลก็พยายามเอาใจทุกอย่างโดยให้สิทธิพิเศษในบางเรื่อง แต่บางเรื่องก็ไม่เกิดขึ้นจริง จนเกิดการยิงและหยุดยิงเรื่อยมา ในที่สุด ก็ได้ตกลงสันติภาพกันอย่างถาวรจากเหตุการณ์สีนามิซึ่งทำให้สมาชิกคนสำคัญเสียชีวิตไป JI ไม่ได้สร้างประโยชน์อะไรให้ประเทศเลยจึงไม่มีประโยชน์อะไรที่รัฐบาลจะเข้าไปเจรจา จะเห็นได้ว่าไม่มีการเจรจาเลย แต่ด้วยผลประโยชน์ในอาจะห์มีมากมาย เช่น ก๊าซธรรมชาติ ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงไม่ต้องการปล่อยให้อาจะห์เป็นรัฐอิสระ

อิหร่าน

ปัญหาสังคมในอิหร่านมีความหลากหลายของชนกลุ่มน้อย แต่มีลักษณะความเป็นชาติพันธุ์จริงๆ หนังสือเล่มนี้เลือกศึกษากรณีชาวเคิร์ด นอกจากนี้ยังมีกลุ่มลู่ และเติร์กเมน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเปอร์เซียภายใต้สังคมอิหร่านเป็นประเทศอิสลาม

ในหนังสือกล่าวถึงการพัฒนาการของชาวเคิร์ดก่อนการปฏิวัติอิสลาม ปี ๑๙๗๙ โดยให้รายละเอียดว่าการปฏิวัติอิสลามครั้งนี้รัฐบาลอิหร่านได้แก้ไขปัญหาวชาวเคิร์ดอย่างไร ตั้งแต่สมัยเรซา ซาห์ และลูกของเรซา ซาห์เรื่อยมาถึงโคไมนี และจนถึงปัจจุบัน แต่มารุนแรงในสมัยเรซา ซาห์ ซึ่งพยายามหลอมนักสืบให้ชาวเคิร์ดเป็นเปอร์เซีย โดยการเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติ จึงเป็นตัวเร่งเร้าให้ปัญหารุนแรงขึ้น

สมัยคามามีมีความตึงเครียดขึ้น โดยมีการพูดคุยกับกลุ่มชาวเคิร์ดมากขึ้นจนสมัยประธานาธิบดี Ahmadi Nejad กลับมีแนวทางแข็งกร้าวจึงทำให้ปัญหาการประท้วงขึ้นอีก

นอกจากนี้ หนังสือเล่มนี้ยังกล่าวถึงผลของการแก้ไขปัญหาซึ่งในที่สุดปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขให้สำเร็จลงได้ แค่เพียงแต่บรรเทาเบาบางลงแล้วก็รอบประท้วง

ซาอุดีอาระเบีย

แม้ว่าปัจจุบันราคาน้ำมันจะตกลงมาอย่างมากแต่ประเทศอย่างซาอุดีอาระเบียก็จะไม่ยากจนเพราะมีคนเดินทางไปซาอุดีอาระเบียอยู่ตลอดปี ทั้งนี้ยังไม่รวมคนที่เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ แต่ที่น่าเสียดายคือประเทศนี้อยู่ในอำนาจของพระมหากษัตริย์ตลอดในแง่ของการกระจายรายได้ ซึ่งกลุ่มของเจ้าชายซาอุดีอาระเบียยิ่งใหญ่และมีอำนาจมาก

โครงสร้างสำคัญคือ พระมหากษัตริย์ นักการศาสนา และคนในครอบครัว

ไทยพยายามจะสร้างความสัมพันธ์กับชาวจีนฮั่นแต่ไม่สำเร็จ สาเหตุสำคัญคือคนที่ถูกมาตรการในไทยเป็นคนในแวดวงกษัตริย์ ทางชาวจีนฮั่นไม่ได้ใส่ใจเรื่องเพชรแต่ใส่ใจเรื่องมาตรการซึ่งประเทศไทยเปลี่ยนตัวรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศหลายคนแล้วแต่ก็ยังไม่มีความคืบหน้าในเรื่องนี้ โดยทางชาวจีนฮั่นก็ยังไม่ทราบว่าบุคคลดังกล่าวยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ทำให้เขาไม่สามารถดำเนินการใดๆ ต่อไปได้ แต่ทั้งนี้ชาวจีน ก็ไม่สามารถห้ามคนไทยไปประกอบพิธีฮัจญ์ได้เพราะถือว่ามหาวิหารเป็นบ้านของพระเจ้า

๓. “การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ”

การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับชั้นประถม-มัธยมศึกษา

ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง ไม่ได้จำกัดเฉพาะโรงเรียนจีนดังเช่นอดีตอีกต่อไป โรงเรียนระดับชั้นต่างๆ ไม่ว่าจะบริหารงานโดยรัฐหรือเอกชนก็เปิดหลักสูตรสอนภาษาจีนกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งได้รับความนิยมไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศสและญี่ปุ่น เป็นต้น

นับตั้งแต่เปิดการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างเสรีเป็นต้นมา ปรากฏว่ายังไม่มีการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนที่เป็นมาตรฐาน โดยเฉพาะ โรงเรียนต่างจัดทำหลักสูตรกันเองภายในกรอบกว้างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนแต่ละช่วงชั้นขาดความต่อเนื่อง โรงเรียนบางแห่งสอนระดับชั้นประถมศึกษา บางแห่งสอนระดับมัธยมศึกษา จะเริ่มหรือยุติปีใดแล้วแต่ความพร้อมของแต่ละโรงเรียน และยังมีอีกหลายแห่งที่เปิดการสอนทั้งที่ยังไม่มีความพร้อมด้านบุคลากร ซึ่งทั้งหมดนี้เพียงเพื่อต้องการตอบสนองกระแสนิยมการเรียนภาษาจีน โดยขาดการจัดระบบหรือระเบียบแบบแผนที่ดีก่อน

จากปัญหาต่างๆ ที่ได้กล่าวในข้างต้น จำเป็นต้องพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนให้เป็นระบบ แก้ไขเป็นองค์รวมไม่ว่าจะเป็นด้านหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร แบบเรียนสื่อการสอน และการบริหารจัดการอย่างควบคู่กันไป

ด้านหลักสูตร แบบเรียน และสื่อการสอน ควรมีการจัดทำหลักสูตรมาตรฐาน มีแบบเรียนให้เหมาะกับสภาพสังคมไทย อีกทั้งสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม มีการประเมินผลการเรียนที่มีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานที่ชัดเจน และจัดระบบให้มีการเรียนที่ต่อยอดกันได้ ลดการเสียเวลาเรียนซ้ำ

ด้านการพัฒนาบุคลากร โรงเรียนต่างๆ ควรมีการคัดสรรครูให้มีคุณภาพ สร้างสรรค์และพัฒนาความรู้ความสามารถ และสร้างความมั่นคงในหน้าที่การงานให้แก่ครูผู้สอน

ด้านการบริหารจัดการ โดยการสร้างมาตรการที่ส่งเสริมให้โรงเรียนเน้นด้านคุณภาพมากกว่าปริมาณ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อเป็นตัวกลางประสานงานในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนทุกภาคส่วน และเราควรจะต้องอยู่เสมอกับการพึ่งพาความช่วยเหลือจากจีนตลอดคงจะเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นประเทศไทยต้องสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ สร้างครูสอนภาษาจีนชาวไทยเพื่อตอบสนองความต้องการภายในประเทศให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับอาชีวศึกษา

ปัญหาที่สำคัญจากผลการวิจัยคือการกำหนดให้วิชาภาษาจีนเป็นวิชาเลือก เช่น หลักสูตรและแบบเรียนขาดเอกภาพเนื่องจากต้องขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละวิทยาลัย วิชาเลือกมีชั่วโมงเรียนน้อยทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการพัฒนาทักษะน้อยและขาดการต่อยอด และครูต้องสอนวิชาอื่นชดเชยทำให้ขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน อีกทั้งครูผู้สอนคือลูกจ้างประจำทำให้ขาดขวัญกำลังใจและขาดโอกาสพัฒนาสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา

อย่างไรก็ตาม หากสามารถกำหนดวิชาภาษาจีนเป็นวิชาบังคับจะส่งผลให้ครูผู้สอนได้ทำการสอนวิชาเดียวทำให้เกิดความเชี่ยวชาญ และยกฐานะครูผู้สอนเป็นครูผู้ชำนาญภาษาจีนทำให้เกิดขวัญกำลังใจในการพัฒนา อีกทั้งสามารถสร้างมาตรฐานหลักสูตรและแบบเรียนเพื่อให้เกิดความมีเอกภาพก่อให้เกิดหลักสูตรภาษาจีนสายอาชีพส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจจนขยายเรียนรู้พัฒนาต่อยอดและเกิดทักษะสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดกำไรทางการศึกษา

การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับอุดมศึกษา

จากการวิจัย อาจารย์และผู้บริหารหลักสูตรภาษาจีนได้เสนอข้อสังเกตในหลายๆ เรื่อง อาทิ มาตรฐานหลักสูตร การใช้ตัวอักษรจีน และปัญหาบุคลากรในการเรียนการสอน ฯลฯ และได้ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น

ผู้วิจัยได้นำเสนอเรื่องของทบพทมหาวิทยาลัยในฐานะผู้นำสังคม หลักสูตรวิชาเรียน มาตรฐานความรู้ภาษาจีน ตำราและสื่อการสอน ปัญหาการใช้ตัวอักษรจีน ปัญหาการผลิตครูและอาจารย์ ฯลฯ ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่เห็นด้วยกับแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๓) ที่ตั้งเป้าหมายให้ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีที่เรียนภาษาจีนอย่างมีคุณภาพและผ่านเกณฑ์มาตรฐานเป็นจำนวนร้อยละ ๒๐ ของจำนวนนิสิตนักศึกษาทั้งหมด เพราะส่วนที่ส่งเสริมให้เพิ่มปริมาณนั้นทำได้ง่ายกว่าเพิ่มคุณภาพ สำหรับความช่วยเหลือจำนวนมากที่เราได้รับจากจีน ผู้วิจัยเห็นว่า ควรนำทรัพยากรดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศของเรา เพื่อลดความสูญเสียชีวิตของเยาวชน ซึ่งน่าจะเป็นนโยบายที่ส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติอย่างถูกต้องมากกว่า

สำหรับประเด็นปัญหาเรื่องบุคลากรผู้ดำเนินการเรียนการสอนภาษาจีนนั้น ผู้นำทางการเรียนการสอนภาษาจีนจะต้องเตือนใจและระลึกอยู่เสมอว่า แต่ละสถาบันมีภาระที่จะต้องพัฒนาคนให้พึ่งตนเองได้ในระยะยาว โดยการสร้างและพัฒนาครูสอนภาษาจีนของไทยเองขึ้นมา การขอครูอาสาสมัครมาช่วยสอนภาษาจีนนั้น ควรเป็นเพียงมาตรการชั่วคราวเท่านั้น

๔. “นโยบายกระบวนการนำเข้าแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานได้จริงหรือ”

จากข้อมูลที่ค้นพบ ทำให้เห็นว่ากระบวนการนำเข้าแรงงานใช้เวลาที่ยาวนาน รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง จึงทำให้แรงงานต่างด้าวส่วนหนึ่งหันไปใช้วิธีการลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายซึ่งเสียค่าใช้จ่ายและเวลาน้อยกว่า จำนวนแรงงานนำเข้าจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการได้มากนัก อย่างไรก็ตาม นโยบายการนำเข้าแรงงานก็เป็นนโยบายที่ดี ที่จำเป็นต้องดำเนินการต่อเนื่อง เพราะสามารถลดปัญหาแรงงานผิดกฎหมายได้ในระยะยาว รวมถึงการคุ้มครองแรงงานที่ดีกว่าอย่างชัดเจนทั้งในเรื่องสวัสดิการและความปลอดภัย ปัญหาจึงอยู่ที่การให้ข้อมูลแรงงานอย่างถูกต้อง การเตรียมแรงงานเพื่อให้สามารถปรับตัวได้ดีขึ้นและทำงานได้ครบตามเวลา ขณะเดียวกันต้องปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินการ เพื่อลดเวลาการขออนุญาตการออกใบอนุญาตทำงาน และลดขั้นตอนด้านการทำเอกสารของประเทศต้นทาง เพื่อให้ระยะเวลาดำเนินการของกระบวนการนำเข้าทั้งหมดลดลงและพิจารณาปรับลดค่าใช้จ่ายในการเข้ามาทำงานของแรงงานนำเข้า เพื่อจูงใจให้แรงงานเหล่านี้เข้ามาตามช่องทางที่ถูกกฎหมายให้เร็วและยุ่งยากน้อยกว่าที่เป็นอยู่ จึงจะเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่เหมาะสม

๕. “การนำเข้าแรงงานลาวตามกรอบความร่วมมือด้านการจ้างแรงงานระหว่างรัฐ: กระบวนการ ปัญหา และผลที่เกิดขึ้น”

ขั้นตอนการนำเข้าแรงงานมีความซับซ้อนในเชิงระเบียบข้อบังคับและวิธีการดำเนินงานอันเป็นอุปสรรคให้กระบวนการนำเข้าแรงงานนั้นเกิดความล่าช้า ทั้งยังส่งผลต่อการสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจของภาคเอกชน พร้อมกันนี้ ยังส่งผลให้แรงงานต่างด้าวบางส่วนไม่เข้ามาทำงานในประเทศไทยด้วย เพราะปัจจุบันประเทศลาวนั้นยังมีการจัดส่งแรงงานไปยังประเทศเวียดนาม ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศมาเลเซีย ด้วยเป็นตลาดแรงงานที่สำคัญซึ่งแรงงานลาวให้ความสนใจเดินทางไปทำงาน จึงควรมีการพิจารณาลดขั้นตอนของกระบวนการนำเข้าให้มีความสะดวกยิ่งขึ้น พร้อมกับมีแนวปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบายการนำเข้าแรงงานนั้นให้เป็นการดำเนินงานอันสำคัญเร่งด่วน เพื่อเป้าหมายสูงสุดในการสร้างระบบการจ้างแรงงานต่างด้าวอย่างถูกกฎหมาย อันเป็นไปตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวทั้งระบบโดยการสร้างกลไกการประสานงานการปฏิบัติของในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการนำเข้าแรงงานต่างด้าว เพราะปัจจุบันยังมีอุปสรรคจากการเลือกปฏิบัติของบางหน่วยงาน จึงควรมีการกำหนดแผนงานและภารกิจของหน่วยงานในแต่ละภาคส่วนของแต่ละจังหวัดร่วมกันอย่างแท้จริง เช่น จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกัน พร้อมการศึกษาดูงาน เพื่อให้การบริหารในส่วนของการปฏิบัติงานนั้นสอดคล้องกับการบริหารงานในเชิงนโยบายและนำมาซึ่งความเข้าใจที่ดีต่อกัน นโยบายและก่อให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ให้มีการนำรายงานสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่ไปใช้ปรับปรุงและแก้ไขเชิงนโยบายในโอกาสต่อไป

การจัดประชุมเวทีงานและการอบรมทั้งก่อนเดินทางและก่อนเข้าทำงานด้วยมีข้อจำกัดทั้งทางภาษาในการสื่อสาร ปัญหาการแบ่งแยกเป็นกลุ่มๆ ตามเมืองและแขวงที่แรงงานลาวเดินทางมา และอุปนิสัย

การทำงานของแรงงานลาวนั้นยังขาดการคำนึงถึงความเป็นองค์กรด้วยหวังเพียงการได้รับค่าตอบแทนให้ได้มากที่สุด เหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อประสิทธิภาพการที่มีต้นทุนการผลิตที่สูง ปัญหาด้านสุขอนามัยของแรงงานนั้นอาจก่อความรังเกียจให้แก่เพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้สถานประกอบการควรให้ความสำคัญต่อการชี้แจงกฎระเบียบ ให้การอบรมในการทำงานและการมีกิจกรรมสันทนาการเพื่อปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมต่อการทำงานและลักษณะของสุนัขที่ดี โดยขั้นตอนการเตรียมความพร้อมต่างๆ นั้น จะช่วยให้แรงงานนำเข้ามาที่มีความพร้อมยิ่งขึ้น และเพิ่มประโยชน์ต่อสถานประกอบการนั้นๆ

มาตรการทางด้านสาธารณสุขของรัฐก่อนนโยบายการนำเข้าแรงงานต่างด้าวต้องมีความเคร่งครัดยิ่งขึ้น เพราะมีข้อควรกังวลต่อมาตรการตรวจสอบสุขภาพของรัฐที่ให้จัดการตรวจสอบสุขภาพภายใน ๓๐ วัน อันใช้เป็นหลักฐานสำคัญเพื่อประกอบการขอใบอนุญาตการทำงานของแรงงานต่างด้าว ซึ่งมาตรการดังกล่าวไม่สามารถสร้างมาตรฐานทางด้านสุขภาพของแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ได้ ด้วยความไม่พร้อมของแรงงานที่นำเข้ามา ก่อให้เกิดความล่าช้าในเรื่องของการขอใบอนุญาตทำงาน ซึ่งคาบเกี่ยวไปถึงความล่าช้าในการขอใช้สิทธิเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลตามสิทธิประกันสังคม รวมถึงแรงงานต่างด้าวบางส่วนที่ผ่านการตรวจสอบสุขภาพโรคต้องห้าม แต่กลับยังคงมีปัญหาสุขภาพอื่นๆ คิดดูว่าอันเป็นอุปสรรคยิ่งในการทำงาน ซึ่งเป็นภาระที่การสาธารณสุขของประเทศไทยต้องกำหนดหลักปฏิบัติและมาตรการต่างๆ ให้มีความเคร่งครัดและรัดกุม

การจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจในระดับพื้นที่เป็นลักษณะของคณะที่ปรึกษา พร้อมกับบทบาทในการติดตามให้การคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือเจรจาข้อขัดแย้งทั้งในส่วน of สถานประกอบการ แรงงานนำเข้า และบริษัทจัดหาแรงงานเพื่อนำไปสู่การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งจากระบบของการจ้างงานที่มีประสิทธิภาพและกลไกส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามสัญญาจ้างในการใช้การคุ้มครองสิทธิแรงงาน อีกทั้งมีกระบวนการประสานงานเชิงปฏิบัติงานภายใต้กรอบงานของเจ้าหน้าที่ในส่วนต่างๆ ตามนโยบายที่ชัดเจน พร้อมกับมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกัน
